

WEERDT, Raymond de, pseudoniem: Raymond Colleye (= naam van zijn natuurlijke vader) (Brussel 18 januari 1890 – Vorst 9 april 1963).

Groeide op bij zijn wallingantische vader (Alfred, 1851-1911), die van 1905 tot 1910 in Brussel voorzitter was van de Ligue wallonne, afdeling Brabant, en in 1906 in de hoofdstad het Waals Congres organiseerde. Vader Colleye was vooral afkerig van **tweetaligheid** en van de toen aan de gang zijnde Nederlands-Belgische toenadering. De Weerdts zelf engageerde zich op zijn zestiende in de **Waalse Beweging** en onderhield vanaf 1906 contacten met de felle Waalse nationalist en francofiel, graaf Albert du Bois, wiens secretaris hij werd en bleef tot na de Eerste Wereldoorlog. Hij werd uitgever of medewerker aan heel wat literair-politieke blaadjes, onder meer *Le Réveil wallon* (1907-1908), *La Revue française* (1908-1910), *La Belgique française* (1908, 1911-1912), waarin zijn germanofobe, francofiele, pan-Latijnse, anti-âme belge en federalistische ideeën,

overigens zonder veel weerklank, aan de orde waren. Ook zijn jeugdvereniging Jeunes Gardes wallonnes heeft weinig succes gekend. In 1912 werd hij secretaris van de in dat jaar gestichte Ligue antipangermaniste belge en het jaar nadien, dat wil ook zeggen een jaar na Jules Destrée's beroemde *Lettre au Roi*, publiceerde hij de brochure *Il n'y a pas de littérature belge*.

Aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog verscheen op 20 juli 1914 het pamflet *Wallonie*, waarin hij onder meer schreef dat het merendeel der Walen annexionistisch, Wallonië wezenlijk een Franse provincie, België geen vaderland en de bestuurlijke scheiding een tussenstadium was voor de aanhechting bij Frankrijk.

Uitgeweken naar Engeland na de Duitse inval in België ageerde De Weerdts bij Waalse vluchtelingen tegen **pan-Germanisme** en **flamingantisme** en voor een douane-unie met Frankrijk onmiddellijk na de oorlog. Daarover schreef hij van mei tot september 1915 in *Le Cri de Londres*. Een artikel getiteld *L'Avenir de la Belgique latine*, van 19 juni 1915, werd heruitgegeven in het augustusnummer van *The Nineteenth Century and after*; het verwekte nogal wat ergernis bij Vlaamsgezinden van verschillende strekking en deed hun argumenten aan de hand voor Vlaamsgezinde actie in oorlogstijd. De Weerdts had in dat artikel geschreven dat Vlamingen en Walen vochten voor de zege van de Latijnse beschaving, dat de laffe neutraliteit moest worden verzaakt, dat het flamingantisme dood was en dat de Vlamingen op het Frans zouden overschakelen. Berucht werd vooral de slotzin: *La Belgique de demain sera latine ou ne sera pas* (in de tweede versie werd dat: *ou elle ne sera rien*).

Met **Emile Jennissen** werd De Weerdts begin 1916 uitgever van een halfmaandelijks blaadje, *La Wallonie*, "organe de la Belgique française", dat zo Fransgezind was dat het na drie nummers door de Franse censuur, kennelijk ter wille van de goede betrekkingen met de Belgische regering, werd verboden; ook de Belgische nationalist **Fernand Neuray** had het blaadje in zijn *Le XXe Siècle* fel aangevallen. Kort daarop werd De Weerdts stichter van *L'Opinion wallonne*, dat tijdens de oorlog in Parijs verscheen, eerst halfmaandelijks, dan wekelijks, nadien maandelijks, en na de oorlog in Brussel. De leiding ervan berustte verder bij graaf du Bois en de Waalse socialistische volksvertegenwoordiger **Célestin Demblon**. De Weerdts was enerzijds voorstander van **federalisme** in België; daarom stelde hij zijn blad ter beschikking van flaminganten als bijvoorbeeld **Leo Meert** en publiceerde zelf regelmatig in *Ons Vaderland* (1914-1922) (Calais) en onderhield daarbij contacten met **Hendrik Borginon**. Anderzijds echter werkte hij mee aan Frans-Waalse initiatieven en was hij, tot ergernis van de Belgische annexionist en nationalist **Pierre Nothomb**, van 1917 tot 1922 actief in het Comité franco-wallon.

Na de oorlog bleef De Weerdt de agitator, maar zoals voorheen zonder veel impact op de Waalse bevolking. Hij stichtte of herstichtte blaadjes, onder meer in 1935 het vooroorlogse *La Réforme*, dat tot 10 mei 1940 federalisme, francofilie en een pro-Frans anti-neutralisme verkondigde. Voorts zette hij zijn contacten met de Vlaams-nationalisten verder; het weekblad *Pallieter* wijdde aan hem op 4 februari 1923 een lovend artikel. Op 26 april 1923 sprak hij voor de Vlaamse studenten in Leuven, trad ook elders voor een Vlaams gehoor op en ontmoette bij die gelegenheden Gerard Romsée, Borginon en Herman Vos. In conservatief-walligantische milieus leverde hem dat het verwijt op een "flamingantische propagandist" te zijn. In zijn toespraak in Leuven bepleitte hij de herinrichting van België als federaal koninkrijk met twee deelstaten en wenste voor Brussel het statuut van vrijstad. Tijdens de Tweede Wereldoorlog bevestigde De Weerdt het zuiver Frans karakter van Wallonië, wees de Groot-Bourgondische en andere ideeën van Rex af en hoopte in geval van een compromisvrede op aanhechting van Wallonië bij Frankrijk. Na de oorlog verscheen zijn blad *La Réforme* opnieuw en roemde hij de Walen, die geen Vlaamsch Nationaal Verbond, noch Duitsch-Vlaamsche Arbeidsgemeenschap hadden gekend en het rexisme hadden uitgespuwd. Weer mikte hij op verkeerde partijen (de federalistischgezinde Union démocratique belge en de Parti d'unité wallonne), maar bleef zijn Waals nationalisme en zijn federalistische en irredentistische idealen trouw.

WERKEN: *Il n'y a pas de littérature belge*, 1913; – *Wallonie*, 1914; – 'L'Avenir de la Belgique latine', in *Le Cri de Londres* (19 juni 1915) en in *Nineteenth Century and after* (augustus 1915); – *Supermania*, 1915 (anti-pan-Germanistisch boek, ook onder de titel *The Spider's Web*; Franse vertaling: *La Belgique conquise avant la guerre*); – *Le nationalisme français de la Belgique*, 1917, 1937³; – *La Wallonie et la France*, 1922; – *Paroles d'un Wallon au peuple Flamand*, 1939 (Nederlands: *Waalsche standpunten*, 1939); – *Appel aux Wallons*, 1941; – *Pourquoi les Wallons vont à Waterloo*, 1947.

LITERATUUR: P. Dejardin, *Raymond Colleye et le mouvement wallon pendant la guerre au front et à l'extérieur*, 1924; – L. Romain, *Raymond Colleye animateur*, 1933; – *Marches de France. Numéro consacré à Raymond Colleye*, 1948; – M. Leroy, *La presse belge en Belgique libre et à l'étranger en 1918*, 1971; – L. Schepens, *Koning Albert, Charles de Broqueville en de Vlaamse Beweging tijdens de eerste wereldoorlog*, 1982; – Ph. Muret, 'Raymond Colleye', in BN, XLIII, 1983-1984, kol. 204-220.

REGINALD DE SCHRYVER*